

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo vanjskih poslova**

STRATEGIJA

**SARADNJE SA DIJASPOROM
ZA PERIOD 2011-2014. GODINA**

Podgorica, 16. decembar 2010.

SADRŽAJ

I UVOD

II MIGRACIJE

III DIJASPORA CRNE GORE

IV CILJEVI STRATEGIJE:

- Očuvanje i njegovanje jezika, kulture i tradicije
- Afirmacija i jačanje državnog identiteta i pripadnosti državi Crnoj Gori
- Jačanje komunikacija i međusobnog informisanja
- Unapređivanje privrednog partnerstva matice sa dijasporom
- Saradnja u oblasti nauke i obrazovanja
- Stvaranje sistemskih pogodnosti i olakšica za povratnike
- Zaštita statusnih prava i položaja iseljenika iz Crne Gore u zemljama prijema
- Podrška sportskim i drugim aktivnostima
- Dijaspore kao aktivni sudionik društveno-ekonomskih prilika u Crnoj Gori
- Podsticanje donatorstva i drugih oblika dobročinsava

V INSTITUCIONALNO-PRAVNI OKVIR ZA SARADNJU SA DIJASPOROM

VI AKCIONI PLAN

VII PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE I AKCIONOG PLANA

I UVOD

Usvajanje Strategije saradnje Crne Gore sa dijasporom nalažu razlozi istorijske, pravno-političke, ekonomske, kulturološke i humane prirode. Sticanjem nezavisnosti prepoznata je potreba da se pitanje saradnje sa dijasporom prilagodi novim realnostima i potrebama države Crne Gore i njene dijaspore, i posebno sistemski uredi. To je prvi korak na uspostavljanju i sprovođenju nove politike prema iseljenicima iz Crne Gore koji treba da rezultira poboljšanjem kulturnih, obrazovnih, ekonomskih, sportskih i drugih veza sa matičnom državom (u daljem tekstu: matica), unapređenjem brige matice prema dijaspori, afirmacijom multietičnosti i jačanjem građanskog i državnog identiteta Crne Gore.

Veze, odnosi i saradnja sa dijasporom neodvojivi su dio unutrašnjeg razvoja, kao i procesa regionalnih, evropskih i evroatlanskih integracija Crne Gore. Dijaspore predstavlja prirodnu društvenu i kulturnu vezu sa inostranstvom i veoma je značajan faktor u promociji i međunarodnoj afirmaciji modernog crnogorskog društva.

Obaveza je Crne Gore, da u skladu sa relevantnim zakonskim rješenjima štiti prava svojih građana u inostranstvu, razvija i unapređuje odnose crnogorskih iseljenika sa maticom i pruža pomoć crnogorskom iseljeničtvu, u cilju očuvanja i jačanja njegovog državnog, nacionalnog, kulturnog i jezičkog identiteta. Sticanjem nezavisnosti Crna Gora je preuzela i odgovarajuće međunarodne obaveze koje se tiču zaštite prava i položaja njenih državljanina koji žive u inostranstvu. Sve to ukazuje na potrebu da se saradnja sa dijasporom pristupi proaktivno i odgovorno, kao i multidisciplinarno, utvrđivanjem realne nacionalne strategije saradnje sa dijasporom.

Strategija je urađena na bazi uvida i saznanja Ministarstva vanjskih poslova i njegovih DKP-a, u saradnji sa ministarstvima i drugim državnim organima, naučnim institucijama, lokalnim upravama, Centrom za iseljenike, Maticom crnogorskom, udruženjima crnogorskih iseljenika u inostranstvu i istaknutim pojedincima. U pripremi strategije korišćenja su iskustva zemalja sa najboljim i najorganizovanijim dijasporama, poput Izraela, Irske i zemalja iz našeg okruženja, međunarodna dokumenta koja pomovišu kulturne različitosti, očuvanje kultura i jezika naroda, kao i razvojni i drugi strateški dokumenti donijeti u Crnoj Gori.

II MIGRACIJE

Migracije stanovništva oduvijek su bile pokretački faktor civilizacijskog razvoja. Istorija migracija je, ustvari, istorija stalne ljudske borbe i težnje ka progresu i opštem prosperitetu. Nerazvijenost, loši uslovi života i nemogućnost zaposlenja, najvažniji su razlozi zbog kojih se ljudi odlučuju da napuste matičnu zemlju i okušaju sudbinu u emigraciji. Riječ je o pojavama i procesima koji karakterišu sve zemlje, bez obzira na stepen njihove ekonomske razvijenosti. Prirodno, trend su imale migracije u razvijene zemlje, ali i iz jedne zemlje u drugu, kao i unutar razvijenih zemalja. S nespornim uticajem na promjenu strukture stanovništva, migracije su, u kontinuitetu, bile i faktor razvoja država imigracije i posebno doprinosile obogaćivanju kultura i civilizacija.

Na zemlje prijema migracije se reflektuju kako zadovoljavanjem potreba za radnom snagom tako i doprinosom intelektualnoj i kulturnoj dinamici društava. Na zemlje porijekla, s jedne strane, ostavljaju konsekvence ekonomske, socijalne i druge prirode, a s druge strane daju nesumnjiv doprinos smanjenju siromaštva i ekonomskom razvitku zemalja porijekla uspostavljanjem poslovnih veza, transferom znanja, doznaka i dr. Pored finansijske pomoći, kroz doznake i na drugi način, dijaspora direktno ili indirektno participira u političkom, društvenom i kulturnom životu matice.

Svjetski trend u saradnji matične zemlje i dijaspore je ohrabrivanje i podsticanje dijaspore da ulaže u zemlju svog porijekla, prenosi stečena znanja i iskustva, uspostavlja i gradi mostove saradnje zemlje prijema sa maticom. U svijetu danas postoji veliki broj iseljenika koji su postali uspješni investitori u zemlje svog porijekla. Investicijama doprinose uvećanju nacionalnog bogatstva zemlje porijekla, razvoju preduzetništva, transferu znanja i iskustava, poslovnog mentaliteta, demokratskih standarda, odnosno širim promjenama lokalnog i ukupnog društveno-ekonomskog ambijenta. Trend je da se iseljenici, naročito stručnjaci i preduzetnici iz oblasti novih tehnologija, vraćaju sa biznisima u zemlje porijekla. Umjesto dosadašnjeg odliva mozgova sve su prisutniji „brain gain“ procesi tj. povratak visoko kvalifikovanih stručnjaka iz tehnološki razvijenih zemalja migracije u zemlju porijekla.

III DIJASPORA CRNE GORE

Pod pojmom „diaspora Crne Gore“ odnosno „crnogorsko iseljeništvo“ podrazumijevaju se državljani Crne Gore koji žive u inostranstvu i sva ona lica koja Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu; koji se sa Crnom Gorom identifikuju u državnom, kulturološkom i civilizacijskom smislu, bez obzira na to da li imaju državljanstvo Crne Gore ili ne, da li su pripadnici svih generacija iseljenika, da li žive u regionu, širem okruženju ili u prekomorskim zemljama; da li su crnogorske nacionalnosti-etnički Crnogorci, ili su pripadnici naroda ili manjina koje žive u Crnoj Gori, a koji se zalažu za očuvanje Crne Gore kao demokratske i građanske države, za jačanje crnogorskog državnog identiteta, pripadnosti državi Crnoj Gori, te za kreativno obnavljanje njenih prirodnih, društvenih i duhovnih vrijednosti u sadašnjosti i budućnosti.

Iako se ne zna tačan broj crnogorskih iseljenika i njihovih potomaka širom svijeta, osnovanim se procjenjuje da ima koliko i stanovništva koje živi u Crnoj Gori.

Neprekidno iseljavanje crnogorskog stanovništva kroz istoriju bilo je uzrokovano, prije svega ekonomskim razlozima, slabim materijalnim i drugim uslovima, koji su u raznim etapama državnog trajanja Crne Gore, imali svoj specifičan izraz i dimenziju.

Iseljenici iz Crne Gore, što je svojstveno većini malih država i naroda, teško su uspijevali da se na adekvatan način organizuju i stvore uslove za afirmaciju vlastitih kulturnih, nacionalnih i drugih osobnosti.

Dijaspora Crne Gore je u osnovi kompleksna i slojevita. Najveći njen dio čine pripadnici manjinskih naroda. Slojevitost strukture se reflektuje na njenu organizovanost koju karakteriše fragmentiranost, podijeljenost i odsustvo komunikacija. Isto tako i nepostojanje adekvatnih formi organizovanja i povezivanja koje bi pomirile različitosti i odgovorile potrebama dijasopore kako u zemlji prijema, tako i prema Crnoj Gori. Ovakvo stanje je u dužem periodu pogodovalo djelovanju raznih uticaja kako iz Crne Gore tako i zemalja našeg okruženja kao posljedica procesa koji su se odvijali i odvijaju na ovim prostorima. U novije vrijeme, nakon obnove državnosti, različitosti i specifičnosti unutarpolitičke i druge prirode u Crnoj Gori reflektuju se i na dijasporu i njene forme organizovanja.

Udruženja i asocijacije iseljenika iz Crne Gore su, uglavnom, nastajala sponatno kao odgovor na zbivanja na prostoru bivše SFRJ, u skladu sa zakonima zemalja prijema i u većini slučajeva, sve do obnove državnosti, po etničkim, zavičajnim ili vjerskim linijama okupljanja. To je jedan od osnovnih razloga što ni naše asocijacije, uprkos činjenim pokušajima, uglavnom nijesu imale kapaciteta da se uzdignu kao faktor šireg okupljanja i boljeg organizovanja dijasopore. Najviše pripadnika naše emigracije živi u zemljama zapadne Evrope, u SAD i Kanadi, kao i državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije.

Udruženi ljudski, intelektualni i ukupni potencijali dijasopore sa maticom objektivna su razvojna poluga Crne Gore. Dobra koordinacija i zajedničko upravljanje ovim potencijalom, između ostalih, jedne su od bitnih pretpostavki daljeg društveno-ekonomskog prosperiteta Crne Gore i jačanja njenog građanskog i državnog-nacionalnog identiteta.

IV CILJEVI STRATEGIJE

Strategija je neodvojivi dio razvojnih i drugih strategija i politika Crne Gore, čiji je cilj očuvanje i jačanje sveukupnih odnosa matice i dijasopore.

Strategijom se, takođe, definišu prioritetni ciljevi, nosioci poslova i aktivnosti, koje u periodu do 2013. godine i dalje, treba da stvore neophodne pretpostavke za sistemsko i kvalitetno unapređenje saradnje sa dijasporom, koja će biti i podsticaj za dijasporu u traženju boljih formi organizovanja i komunikacija sa maticom, pokrenuti njen kreativevan potencijal na projektima od obostranog interesa, otvarati prostor dijaspori da lakše artikuliše svoje potrebe i profilira se kao faktor unutrašnjeg razvoja Crne Gore i njene afirmacije na međunarodnom planu.

Strategija je logičan nastavak angažovanja i aktivnosti koje Vlada Crne Gore preduzima nakon obnove državnosti na stvaranju najpogodnijih vidova i mehanizma saradnje sa iseljeništvom. Cilj je takođe da se uspostavi pravni i institucionalni okvir za saradnju sa dijasporom radi realizacije aktivnosti koje su od značaja i za maticu i za dijasporu.

Prioritetni ciljevi strategije su:

1. Očuvanje, njegovanje jezika, kulture i tradicije

a) Jezik

- Analiza sistemskih pogodnosti koje zemlje prijema, sopstvenim propisima ili u skladu sa međunarodnim konvencijama, pružaju iseljenicima na planu očuvanja maternjeg jezika, kulturnih osobenosti i tradicije; zaključivanje bilateralnih ugovora radi stvaranja pravnih pretpostavki za potpunu implementaciju međunarodnih standarda u ovoj oblasti;
- Izrada obrazovnih programa, odgovarajućih udžbenika i drugog didaktičkog materijala za izvođenje dopunske nastave maternjeg jezika u iseljeničkim sredinama, uključujući i obuku nastavnog kadra za ovaj vid nastave i definisanje međusobnih obaveza matice i dijaspore na ovom planu;
- Sagledavanje dosadašnje prakse „Škole jezika i kulture Crne Gore“ (koju od 2007. godine organizuje Centar za iseljenike u saradnji sa Zavodom za školstvo), radi unapređenja sadržaja i kvaliteta škole i većeg obuhvata djece iseljenika;
- Osmišljavanje učenja jezika na daljinu uz upotrebu savremenih informacionih tehnologija.

b) Kultura i tradicija

- Afirmacija kulture i kulturnih različitosti i promocija kulturnog nasljeđa i tradicije u iseljeničkim sredinama (organizovanje umjetničkih izložbi, promocije knjiga, koncerata, folkloru i drugih vidova umjetničkog stvaralaštva, organizovanje simpozijuma, okruglih stolova i drugih manifestacija);
- Podsticanje projekata i programa dijaspore kojima se promoviše, s jedne strane nacionalni i kulturni identitet, a sa druge, kulturne i druge različitosti kao potvrda autentičnosti tog identiteta i Crna Gora afirmiše na međunarodnom planu, unapređuje kulturna saradnja sa zemljom prijema;
- Istraživanje istorije i kulturnog nasljeđa crnogorskog iseljeničtva i podrška takvim istraživanjima u Crnoj Gori i inostranstvu;
- Otvaranje kulturnih centara Crne Gore u sredinama sa najbrojnom iseljeničkom populacijom;
- Formiranje i jačanje bibliotečkog fonda (izdanja i naslovi na jezicima naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori u funkciji očuvanja jezika i kulture) u iseljeničkim organizacijama i diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

2. Afirmacija jačanja državnog identiteta i pripadnosti državi Crnoj Gori

- Podsticanje i ohrabivanje u dijaspori, već prisutnog građanskog pristupa u procesu formiranja prepoznatljivog državnog identiteta, odnosno pripadnosti državi Crnoj Gori, na način kako iseljenici u razvijenim demokratijama doživljavaju pripadnost državi nezavisno od porijekla, etniciteta ili vjerske pripadnosti.
- Uz uvažavanje nacionalnih, vjerskih i drugih osobenosti, među državljanima Crne Gore ohrabivanje, jačanje i građenje u kontinuitetu nedjeljivog crnogorskog državnog identiteta, jačanje i afirmisanje svijesti o pripadnosti državi Crnoj Gori;

- Konstituisanje nove i modernije iseljeničke strukture koja treba da se nametne i afirmiše kao zaštitinik i promoter crnogorskih interesa u zemlji prijema, crnogorskog državnog identiteta, kao faktor unapređivanja bilateralne saradnje;
- Angažovanje poznatih i priznatih iseljenika iz Crne Gore, naučnika, umjetnika, sportista, uspješnih poslovnih ljudi i njihovih prijatelja i kontakata na planu promocije i afirmacije interesa Crne Gore na međunarodnom planu;
- Jačanje kapaciteta postojećih i otvaranje diplomatsko-konzularnih predstavništava u zemljama sa najvećim prisustvom crnogorskih iseljenika;
- Ustanovljenje „Dana dijasporo Crne Gore“, što bi bila prilika za okupljanje crnogorskih iseljenika i aktualizaciju tema od značaja za status dijasporo;
- Angažovanje na projektu „Crnogorska kuća“ u sredinama sa najvećom koncentracijom naših iseljenika, pod čijim krovom bi se u duhu najbolje tradicije građanske, multietničke i multivjerske Crne Gore, okupljala dijaspora, jačao državni identitet, kreirali i realizovali projekti od interesa za dijasporu i afirmaciju Crne Gore;
- Ustanovljavanje nagrada i dodjela priznanja istaknutim iseljenicima i iseljeničkim organizacijama za rezultate postignute u saradnji sa maticom, kao i istaknutim pojedincima i organizacijama u dijaspori koji su dali naročit doprinos jačanju veza sa Crnom Gorom;
- Pomoć postojećim udruženjima iseljenika, kulturnim centrima i ostalim oblicima organizovanja.

3. Jačanje komunikacija i međusobnog informisanja

- Unapređivanje i podizanje kvaliteta već uspostavljenih vidova komunikacija i saradnje sa dijasporom (internet web portali, e-mail diskusije, elektronska pošta, forumi i blogovi, časopis Dijaspore Crne Gore, publikovanje časopisa iz oblasti kulture, satelitski i drugi televizijski programi, radio emisije i drugi audio-vizuelni materijali);
- Imenovanje predstavnika dijasporo u programskom odboru RTV Crne Gore (posebno u koncipiranju Satelitskog programa);
- Izrada registra - baze podataka, evidencija i dokumentacija o iseljenicima i njihovim organizacijama, izrada publikacije „Ko je ko u dijaspori Crne Gore“;
- Obezbijediti kontinuirano angažovanje DKP u radu sa dijasporom, podrška asocijacijama dijasporo u traženju boljih formi organizovanja i komunikacija sa maticom;
- Izrada informativnog priručnika za dijasporu, sa svim relevantnim informacijama o pravima i obavezama, postupcima pred državnim organima, o privrednom, kulturnom i političkom životu matice, pregled korisnih elektronskih linkova i drugo;
- Priprema i distribucija publikacija i informacija o Crnoj Gori, njenom istorijskom nasljedju, vrijednostima i dostignućima u oblasti kulture, ekonomije, aktuelnostima i inicijativama iz Crne Gore.
- Unapređenje saradnje i pomoć medijima koji djeluju u dijaspori.

4. Unapređivanje privrednog partnerstva matice sa dijasporom

- Analiza donijetih strategija i politika u Crnoj Gori (ekonomskog razvoja, redukcije siromaštva, turizma energetike, informacionog društva, građevinarstva, održivog razvoja, razvoja srednjih i malih preduzeća i dr.); sagledavanje da li je dijaspora

prepoznata kao investicioni i razvojni potencijal; sagledavanje aktuelnih razvojnih projekata, poslovnog ambijenta za njihovu realizaciju, mogućih biznis barijera; predlaganje mjera i mehanizma za podsticanje interesa poslovnih ljudi iz dijaspore da ulažu sredstva direktno ili kroz forme privatno-javnog partnerstva;

- Evidentiranje i publikovanje mogućnosti ulaganja u mala i srednja preduzeća u uslužnom sektoru, poljoprivredi, turizmu, zaštite životne sredine, energetike, infrastrukture i dr. u skladu sa ključnim razvojnim prioritetima Crne Gore;
- Formiranje odgovarajućeg punkta (pool-a) na državnom i na lokalnom nivou, koji bi se bavio promocijom projekata, usmjeravanjem interesa, pružanjem informacija i neophodnih usluga poslovnim ljudima iz dijaspore zainteresovanim za investiranje i otvaranje biznisa u Crnoj Gori;
- Analiza ugovornog stanja odnosa sa pojedinim zemljama, s posebnim naglaskom na ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i zaštitu i promociju investicija (susjedne zemlje, SAD, i Kanada, zemlje EU, Japan, Rusija, Kina, Indija, Brazil i dr.);
- Formiranje baze podataka o poslovnim ljudima našeg porijekla, ekspertima i prepoznatim stručnjacima na univerzitetima i u naučno-istraživačkim centrima širom svijeta;
- Održavanje, jednom godišnje, investicionog foruma poslovnih ljudi iz dijaspore i najviših državnih organa;
- Stručna i logistička podrška (propagandni i reklamni materijal i dr.) iseljeničkim organizacijama, crnogorskim počasnim konzulima u organizovanju poslovnih, kulturnih, turističkih i drugih promocija u zemlji prijema;
- Podsticanje i podrška institucionalnom organizovanju dijaspore na privrednom planu (poslovni savjeti, komore i dr).

5. Saradnja u oblasti nauke i obrazovanja

- Formiranje baze podataka o našim visokoobrazovanim stručnjacima u inostranstvu, na univerzitetima i u naučnoistraživačkim institucijama;
- Uključivanje visokoobrazovanih kadrova iz dijaspore u nastavne i naučno-istraživačke programe koje realizuju domaće institucije; sistemsko rješavanje pitanje njihovog stručnog i studijskog angažovanja u institucijama iz kojih su krenuli u svijet; uspostavljanje međusobnog informisanja o mogućnostima učešća na naučnim i stručnim skupovima;
- Stvaranje uslova za studiranje mlađe iseljeničke populacije na crnogorskim univerzitetima, kao i uslova za stipendiranje naših studenata, polaznika magistarskih i doktorskih studija, u zemljama prijema;
- Formiranje baze podataka o raspoloživim fondacijama i legatima za stipendiranje crnogorskih studenata osnovanim u inostranstvu od strane naših iseljenika;
- Definisane načina i modaliteta efektivnog prenosa znanja i iskustava na planu otvaranja malih i srednjih biznisa iz sfere najnovih tehnologija, animiranjem naših eksperata i preduzetnika angažovanih u inostranstvu na ovom planu.

6. Stvaranje sistemskih pogodnosti i olakšica za povratnike

- Usklađivanje postojećih propisa sa regulativom EU, iskustvima i praksom zemalja u okruženju, kojima se povratnicima iz inostranstva obezbijavaju carinske i poreske olakšice pri uvoza predmeta domaćinstva, putničkih vozila i opreme za pokretanje

malog i srednjeg biznisa (pozitivni efekat ovakve odluke u dijaspori čini se daleko većim u poređenju sa „negativnim“ budžetskim);

- Pojednostavljenje odnosno skraćene procedure za dobijanje ličnih dokumenata i putnih isprava;
- Obezbeđivanje administrativnih olakšica (dozvola, saglasnosti, uvjerenja, procedura) na lokalnom nivou;
- Otvaranje posebnog referata pri Zavodu za zapošljavanje i Upravi za kadrove Crne Gore za deficitarne i kadrove sa posebnim znanjima i iskustvima koja se traže u procesu evropskih i evroatlanskih integracija i na tržištu rada, a koji bi se mogli regrutovati iz redova crnogorske dijaspore.

7. Zaštita statusnih prava i položaja iseljenika iz Crne Gore u zemlji prijema

- Praćenje ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava dijaspore u zemljama prijema i preduzimanje aktivnosti u svrhu poboljšanja njenog statusa, zaključivanjem odgovarajućih sporazuma, u skladu sa najvišim međunarodnim standardima;
- Analiza aktuelnih propisa zemalja prijema kojom se regulišu i uređuju pojedina pitanja (učenje i očuvanje jezika, kulture i tradicije, oblici organizovanja dijaspore i sl) i pružanje systemske podrške u tom pravcu;
- Sagledavanje opravdanosti i prioriteta zaključivanja sporazuma o dvojnomo državljanstvu sa pojedinim državama;
- Olakšanje postupka za sticanje crnogorskog državljanstva posebno potomaka crnogorskih iseljenika, osoba u braku sa crnogorskim državljanima, djece rođene u mješovitom braku i dr. (izmjenama i dopunama Zakona o crnogorskom državljanstvu).

8. Podrška sportskim aktivnostima

- Ostvarivanje saradnje i povezivanje sa sportskim organizacijama iseljenika i istaknutim pojedincima iz dijaspore sa sportskim asocijacijama i klubovima iz Crne Gore;
- Razmjena informacija, stručnih publikacija i literature iz oblasti sporta;
- Formiranje baze podataka o sportistima i sportskim djelatnicima crnogorskog porijekla u dijaspori.

9. Dijaspora kao aktivni sudionik društveno-ekonomskih prilika u Crnoj Gori

- Sagledavanje i stvaranje pravnih i drugih pretpostavki koje će omogućiti crnogorskim državljanima u dijaspori poziciju aktivnog sudionika društveno-ekonomskih zbivanja u Crnoj Gori;
- Jačanje kapaciteta organizacija dijaspore na poslovima javne diplomatije s ciljem promocije državnih interesa Crne Gore na najvišim nivoima odlučivanja u zemlji prijema;
- Korišćenje kontakata dijaspore na uspostavljanju saradnje lokalnih zajednica zemlje porijekla i zemlje prijema - tween cities;
- Podsticanje i afirmisanje aktivnijeg odnosa nadležnih državnih organa, posebno lokalnih zajednica-opština prema vlastitoj dijaspori, inicijativama koje dolaze iz dijaspore na stvaranju podsticajnog poslovnog ambijenta (definisanje industrijskih zona, podsticajnih mjera i mehanizama poreskih i olakšica na lokalnom nivou i dr);
- Susreti i razgovori sa dijasporom prilikom posjeta zvaničnih državnih delegacija iz Crne Gore.

- Formiranje Skupštine dijaspore (činili bi je predstavnici dijaspore), koja bi imala savjete kao stalna radna tijela (npr. savjet za privredno-ekonomsku saradnju, savjet sa statusna pitanja dijaspore, savjet sa kulturnu, naučnu, sportsku i drugu saradnju).

10. Podsticanje donatorstva i drugih oblika dobročinstava

- Podsticanje donatorstva i drugih humanitarnih aktivnosti dijaspore usmjerenih prema matici.

VI INSTITUCIONALNO-PRAVNI OKVIR ZA SARADNJU SA DIJASPOROM

- Formiranje posebne Vladine kancelarije ili Agencije za dijasporu, saglasno iskustvima zemalja u okruženju. Kancelarija/Agencija, nastala transformacijom sadašnjeg Centra za iseljenike i njegovim kadrovskim i materijalnim jačanjem, bi u saradnji sa već postojećim institucijama i organima, u komunikaciji sa dijasporom, interresorskim pristupom i preko odgovarajućih komisija (za obrazovanje, očuvanje jezika, kulture i tradicije, privrednu i poslovno-tehničku saradnju i dr) pripremala programe i projekte i artikulisala interese Crne Gore prema dijaspori i obratno;
- Izrada posebnog zakona kojim bi se uredilo pitanje saradnje sa dijasporom i institucionalni okvir, kao i nadležnosti i međusobni odnosi organa i institucija u ostvarivanju te saradnje, a saglasno najvišim standardima i najboljim iskustvima posebno zemalja iz okruženja;
- Formiranje, u skladu sa uporednim iskustvima i dobrom praksom, Savjeta za dijasporu, kao savjetodavnog tijelo Kancelarije/Agencije za dijasporu, koji bi činili predstavnici nadležnih ministarstva i institucija, a kojim bi predsjedavao predsjednik Crne Gore.
- Formiranje posebnog radnog tijela Skupštine Crne Gore za saradnju sa dijasporom.

VII AKCIONI PLAN

Sastavni dio ove Strategije čini Akcioni plan za njenu realizaciju, koji sadrži predlog konkretnih aktivnosti i mjera, nosioce poslova i rokove za realizaciju. Akcionim planom je predviđeno da se planirane aktivnosti realizuju u okviru redovnih poslova iz djelokruga rada nadležnih organa i institucija, za koje se Budžetom obezbjeđuju potrebna sredstva svake godine. Takođe Akcionim planom je predviđeno da se pojedine aktivnosti projektno organizuju i da se za njihovu realizaciju traže sredstva od sponzora i donatora.

VIII PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE I AKCIONOG PLANA

Kancelarija/Agencija za dijasporu, uz podršku Ministarstva vanjskih poslova, odgovorna je za praćenje i realizaciju Strategije i Akcionog plana. U tom smislu, do stvaranja uslova da Kancelarija/Agencija za dijasporu funkcioniše u punom kapacitetu, Ministarstvo vanjskih poslova će koordinirati aktivnosti i objavljivati relevantne podatke i informacije o ključnim aspektima ostvarivanja Strategije (projektima, dokumentima, domaćim i međunarodnim skupovima, potencijalnim donacijama, konkursima, susretima iseljenika, i dr).

Kancelarija/Agencija za dijasporu će redovno podnositi Vladi izvještaj o realizaciji Strategije.